

KLIIMAMINISTEERIUM

Hergo Tasuja
Hiiumaa Vallavalitsus
valitsus@hiiumaa.ee

Teie 13.12.2024 nr 9-6.1/2687

Meie 27.02.2025 nr 7-15/24/6008-3

Hiiumaa valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju
strateegilise hindamise aruande eelnõu
kooskõlastamine

Austatud vallavanem

Lähtudes planeerimisseaduse § 85 lõikest 1, olete saatnud Kliimaministeeriumile kooskõlastamiseks Hiiumaa valla üldplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõu.

Kliimaministeerium, vaadanud läbi üldplaneeringu seletuskirja ja selle KSH aruande, teeb järgmised märkused:

Üldplaneeringu seletuskiri:

1. Peatükis 12, mis käsitleb rohevõrgustiku toimimist tagavate tingimuste täpsustamist ning sellest tekkivate kitsenduste määramist, kirjeldatud rohevõrgustiku koridorid ei ole oma olemuselt koridorid, vaid kunstlikult joonistatud alad keset metsamassiive. Sellistel aladel rääkida loomade läbipääsudest või takistustest nende liikumisele ei ole põhjendatud. Hiiumaa metsasus on 67%, millele lisanduvad rabad ja puisrabad. Asulate aluste ja põllumajanduslikus kasutuses maade osakaal on alla 20% ja nende vahel rohekoridoridest kirjutada on põhjendamatu.
2. Tavapärane metsaseaduse järgne metsade majandamine ei takista oma olemuselt rohevõrgustiku toimimist. Rohevõrgustikku kuuluvates majandusmetsades täiendavate piirangute seadmine, nii raielangi suurusele kui ka metsa uuenenuks lugemisele, ei vasta ühelegi seadusele ja tekitab metsa omanikele põhjendamatu kahju. Lisaks kahjustab selline piirang oluliselt tuleviku metsade struktuuri ja koosseisu, sisuliselt välistades metsade väärtuslike puuliikidega uuendamise. Linnurahu periood on reguleeritud seadustega ja selle kontrollimehhanismid on rakendatud Keskkonnaameti poolt. Üldplaneeringuga sellele täiendavate piirangute seadmine ning pesitsusperioodi kunstlik pikendamine ei ole põhjendatud. Kõike eelnevat kinnitab planeeringu koostaja ise planeeringu KSH-s, leheküljel 29: *Ehitusõiguse kõrval on rohevõrgustikel oluliseks teemaks metsaraie, sh lageraie – kas ja millisel määral on uuendusraie rohevõrgustike aladel lubatud. Metsaraie tulemusena muutub*

ala bioloogiline mitmekesisus – lageraie tulemusel asenduvad kõrged puud raiesmikuga, kuhu asuvad elama vastavat ala eelistavad liigid, nt metsmaasikas (Fragaria vesca), seejuures võivad ümber asuda liigid, kes eelistavad kõrgeid puid ja varjulist elupaika nt suurulukid. Metsaraie tulemusena muutub ala bioloogiline mitmekesisus ning lageraie puhul võib avalduda mõningane negatiivne mõju rohevõrgustike mikrovõrgustikule – näiteks asuvad ümber suurulukid ning ajutiselt väheneb ka täisealise metsa osakaal, küll aga asuvad alale liigid, kes eelistavad raiesmikul valitsevaid tingimusi. Makrovõrgustikku (riigitasandil vaadates) selline raietegevus negatiivselt ei mõjuta. Samuti toimub lageraielankide taasmetsastamine või -metsastumine ja antud alad toimivad edasi rohevõrgustiku osadena.

Juhime tähelepanu, et säästliku metsade majandamise tingimused on täidetud, kui on järgitud majandamisel metsaseaduse nõudeid, sest säästlikkus on selle seaduse üks põhikriteeriume. Palume põhjendamatud nõuded üldplaneeringust välja jätta.

3. Peatükis 15.2, kus käsitletakse väärtuslikke metsamaastikke, leheküljel 70 on toodud: „*Väärtuslikel metsamaastikel tuleb rakendada püsimeetsandust, kus eesmärgiks on puistu erivanuseline ja eriliigiline struktuur ning suurte alade lagedaks raiumise vältimine. Majandada tuleb väikeste häilude kaupa, mis tähendab, et igal ajahetkel võiks leiduda uuenemisel olevaid häile, tugevalt harvendatud osi ja harvendamata metsatukki. Metsauuendusele (maapinna ettevalmistamine ja uute puittaimede istutamine) üldjuhul kulutusi ei tehta. Minimaalsel määral reguleeritakse loodusliku uuenemise käigus kasvama hakanud puid, et saavutada nõnda metsa soovitud liigiline koosseis ja struktuur.*“ Nii eelmisel kui käesoleval sajandil tehtud uuringud püsimeetsanduse ja valikraiete kohta ei kinnita selle raie meetodi laialdase kasutamise võimalikkust boreaalsetes, sh Eesti metsades. Kesk-Euroopas rakendatav püsimeetsandus ei ole looduslike tingimuste ja metsade liigilise koosseisu erinevuse tõttu Eestis rakendatav. Eestis metsamuldade väiksem viljakus tingib suurema juurkonkurentsi, mistõttu uue metsapõlve teke erivanuselise metsa alla on raskendatud. Püsimeetsa kujundamine õnnestub hästi ainult varjataluvatest puuliikidest, millisteks Kesk-Euroopas on pöök, nulg, kuusk ja tamm, kuid Eestis on ainukeseks selliseks puuliigiks kuusk. Sedasama kinnitavad ka viimasel aastakümnel enam kui 120 katsealal EMÜ professor Hardi Tulluse poolt alustatud uuringute tulemused. Lisaks eelnevale on püsimeetsa võime siduda süsinikku ca 5 korda väiksem ja valikraiete tegemise ökoloogiline jalajälg suurem uuendusraietega võrreldes. Palume need nõuded planeeringust välja jätta.
4. Üldplaneeringuga määratud tingimused väärtuslike metsamaastike alal metsa majandamisele on praegu muutmisel oleva metsaseaduse projekti järgi lubatud ainult riigile kuuluvas metsas. Palume eramaade osas nõue eemaldada.
5. Peatükis 14, mis käsitleb väärtuslike põllumajandusmaade määramist, leheküljel 67 on toodud: „*Väärtuslikku põllumajandusmaad võib kasutada taimlana, puukoolina või kuni viie aasta vanuse raieringiga puude ja põõsaste kasvatamiseks. Väärtuslikul põllumajandusmaal võivad kasvada puittaimed kõrgusega kuni 1,3 meetrit ja puuvõrade liitusega vähemalt 30 protsenti, kui nimetatud põllumajandusmaa on poolloodusliku koosluse esinemisala, marja- ja viljapuuaed või aiandi maa.*“ Planeeringus esitatud nõudest tulenevalt tuleb viljapuuaedades kasvavad viljapuud lõigata tagasi 1,3 m kõrguseks ja uuendada iga 5 aasta tagant. Palume kaaluda ebamõistliku nõude välja jätmist.
6. Peatükis 16, mis käsitleb maardlatest ja kaevandamisest mõjutatud aladest tekkivate kitsenduste määramist, leheküljel 72 on toodud: „*Kuivõrd kaevandamislubade menethused toimuvad olenemata planeeringulistest suunistest, siis maardlate ja mäetööstusega seonduvates otsustusprotsessides tuleb iga kord lähtuda ajakohasest registriinfost, mis on kättesaadav Maa-ameti kaarditeenuste kaudu.*“ Täpsustame, et korrektne viide on maavarade registri infost, sest vastavalt maapõueseaduse (MaaPS) § 15 lõikele 7¹ tuleb planeeringute koostamisel maardlate andmetena kasutada ainult maavarade registrisse kantud andmeid.

7. Peatükis 16, mis käsitleb maardlatest ja kaevandamisest mõjutatud aladest tekkivate kitsenduste määramist, leheküljel 72 toodud tingimusega, et *tuleb vältida uute maardlate avamist enne kui piirkonnas olevate maardlate ressursid on ammendumas ja taastamistöödega alustatud*, ei saa nõustuda. Oleme seisukohal, et piirkonnas peab olema tagatud teatud varustuskindlus, mis [ehitusmaavarade varustuskindluse hindamise kava](#) kohaselt on liiva ja kruusa osas vähemalt 10 aastaks ning lubja- ja dolokivi osas vähemalt 15 aastaks. Seega uute varude kasutuselevõtmisel ei saa oodata olemasolevate varude täielikku ammendumist, vaid oluline on tagada piirkonna (maakonna) ehitusmaavarade varustuskindlus. Palume tingimust vastavalt muuta.
8. Peatükis 16, mis käsitleb maardlatest ja kaevandamisest mõjutatud aladest tekkivate kitsenduste määramist, leheküljel 72 toodud tingimusega, et *uusi maardlaid mitte kavandada eluhoonetele lähemale kui 0,5 km ning kaevanduse ja elamute vahele tuleb säilitada või rajada vähemalt 100 m laiune kõrghaljastusega riba*, ei saa nõustuda. Juhime tähelepanu, et sellist nõuet ei tulene ühestki õigusaktist. MaaPS § 50 lõike 10 kohaselt, kui mäeeraldis või selle teenindusmaa asub elamule lähemal kui 100 meetrit, tuleb kaevandamisloa taotlusele lisada selle kinnistu omaniku, sealhulgas hoonestusõiguse, korteriomandi või korterihoonestusõiguse omaniku, või maareformi seaduse § 31 lõikes 2 nimetatud maal asuva elamu omaniku nõusolek. Palume seletuskirjas lähtuda MaaPS § 50 lõikest 10 ja mitte seada maavara kaevandamisele piiranguid, mis ei tulene ühestki õigusaktist. Suurema vahemaa kui 100 m elamutest nõudmine on vastuolus MaaPS §-ga 14, kuna piirab maavara kaevandamise võimalusi võrreldes olemasoleva olukorraga ning halvendab juurdepääsu maavarale.
9. Alates 01.01.2025. a jõustunud MaaPS muudatustest täidab varem Maa-ameti geoloogia-alased ülesandeid nüüd Eesti Geoloogiateenistus (EGT) ning maavarade register on Eesti Geoloogiateenistuse hallata. Seega viide Maa-ameti kaarditeenustele ei ole enam korrektne. Samuti on alates 01.01.2025 Maa-amet ümber korraldatud [Maa- ja Ruumiametiks](#) (MaRu). Palume seletuskirja peatükis 4.1.4 (lk 27) toodud viide *Maa-ameti kitsenduste kaardile* parandada *Maa- ja Ruumiameti kitsenduste kaardile*.
10. Kliimaministri 14.12.2024 käskkirjaga nr 1-2/24/507 on alates 01.01.2025 antud Eesti Geoloogiateenistusele volitus maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavaks tegevuseks loa andmiseks ja planeeringute kooskõlastamiseks. Palume planeeringu menetlusse kaasata ka Eesti Geoloogiateenistus.
11. Alates 01.07.2023 korraldati Keskkonnaministeerium ümber Kliimaministeeriumiks. Palume seletuskirjas teha parandused, kus vajalik.

KSH aruanne:

1. Lõhna osas tuleb viidata ja hinnata lõhna esinemist vastavalt atmosfääriõhu kaitse seaduses kehtestatule.
2. Aruande koostajad on toonud küll välja, et Hiiumaa vallas ei ole ühtegi suurohuõnnetusega ettevõtet ega objekti, ei kaasne üldplaneeringu rakendumisel ka negatiivseid mõjusid vastavatele objektidele, on siiski KSH aruandest puudu laevadelt ja sadamate tegevusega tingitud mere- ja rannikureostuse keskkonnamõju ja võimalikud leevendusmeetmed. Sadamates laevadelt pärineva nafta ja kemikaalidega seotud reostused mõjutavad rannikuäärset taimestikku või kalu ning ballastvee vahetamine aga võib tuua piirkonda võõrliike. Sellest tulenevalt peaks mõjude hindamine arvestama ka eelpool toodud tegevusi ja aspekte.
3. Leheküljel 12 on toodud: „*Arvestades kergliiklustee iseloomu ja planeeritud asukohta (maanteede lähedus), ei ole tegemist olulise maardlate kasutuselevõttu takistava asjaoluga. Küll aga tuleb kergliiklustee ehitusprojekti koostamisel lähtuda kehtivast seadusandlusest ning teha koostööd Maa-ametiga.*“ Alates 01.01.2025. a on maavarade register ning maapõue alased küsimused, millega varem tegeles Maa-amet, nüüd Eesti Geoloogiateenistuse hallata. Palume KSH aruandes Maa-amet läbivalt parandada Maa- ja Ruumiametiks.

4. Lehekülgedel 12 ja 13 on kasutatud terminit maardla-ala. Täpsustame, et maardla on vastavalt MaaPS-le geoloogilise uuringuga piiritletud ja uuritud ning maavarade registris arvele võetud maavara lasund või selle osa koos vahekihtidega. Puudub vajadus kasutada terminit maardla-ala.

Planeerimisseaduse § 85 lõike 3 kohaselt loetakse üldplaneering kooskõlastatuks, kui kooskõlastamisel ei viidata vastuolule õigusaktiga või maakonnaplaneeringuga. Tuginedes planeerimisseaduse § 85 lõikele 3 ja maapõueseaduse §-le 14 ning lähtudes kirjas toodud asjaoludest, ei kooskõlasta Kliimaministeerium Hiiumaa üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu. Palume materjali täiendada ja saata uuesti kooskõlastamiseks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristi Klaas

rohereformi asekanstler kantsleri ülesannetes

Teadmiseks: Eesti Geoloogiateenistus

Ülle Otsepp, ylle.otsepp@fin.ee, 58513998

Arvi Toss, arvi.toss@kliimaministeerium.ee, 626 0749

Liina Ordlik, liina.ordlik@kliimaministeerium.ee, 625 1143

Kaur Kõue, kaur.koue@kliimaministeerium.ee, 625 6338

Reet Pruul, reet.pruul@kliimaministeerium.ee, 626 0731

Rene Rajasalu, rene.rajasalu@kliimaministeerium.ee, 625 0002